

Iz prakse za prakso

1.02 Pregledni znanstveni članek

UDK 005.745:930.25(497.4Maribor)"1979/2009"

Prejeto: 30. 4. 2009

Arhivi – Sodobni arhivi – Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja 1979–2009

ZDENKA SEMLIČ RAJH

mag. bibliotekarskih znanosti, arhivska svetovalka
Pokrajinski arhiv Maribor, Glavni trg 7, SI-2000 Maribor
e-pošta: zdenka.semlic@pokarh-mb.si

IZVLEČEK

Izobraževalna dejavnost predstavlja pomemben del dejavnosti Pokrajinskega arhiva v Mariboru; ta pa ne sega samo na področje delovanja Pokrajinskega arhiva v Mariboru. V zadnjih tridesetih letih se je razširila ne samo na vso državo, temveč tudi v tujino. Prispevek je kratek oris zgodovine posvetovanja, ki ga že tri desetletja izvaja Pokrajinski arhiv Maribor.

KLJUČNE BESEDE: *Arhivi, Sodobni arhivi, tehnični in vsebinski problemi, posvetovanje, Pokrajinski arhiv Maribor, mednarodno posvetovanje*

ABSTRACT

ARCHIVES – MODERN ARCHIVES – TECHNICAL AND FIELD RELATED PROBLEMS OF TRADITIONAL AND ELECTRONIC ARCHIVING 1979–2009

Education represents a very important segment of activities of the Regional Archives Maribor. It doesn't affect only the work of Regional Archives Maribor however it affected in the last 30 years not only the domestic archival theory and practice but also international. The Conferences in Radenci gained international reputation and became the place where archivists can exchange their professional knowledge. The article presents a brief history of the Conferences being organised by Regional Archives Maribor for more than three decades.

KEY WORDS: *Archives, Modern Archives, Technical and Field related Problems, Conference, regional Archives Maribor, international conference*

Pobuda (1978.) dr. Petra Pavla Klasinca, Pokrajinskega arhiva Maribor, Arhivskega društva Slovenije in podjetja Primat, tovarne kovinske opreme Maribor, da namenijo letno posvetovanje tehničnim platem arhivskega dela, je bila daljnovidna ideja. To je bilo v času, ko je Mednarodni arhivski svet v sodelovanju z Unescom skušal prvič vzpostaviti tesnejši stik med arhivsko stroko in tehniko. Tako so v sodelovanju z arhivisti, bibliotekarji, raziskovalci in tehniki izvedli nekaj študij s področja arhivske tehnike. V tem času pa so se tudi vse svetovne strokovne revije začele ukvarjati s tovrstno problematiko. In tako je konec sedemdesetih let dozorel čas za pobudo omenjenih kolegov, da organizirajo svoje prvo posvetovanje, posvečeno tehnični problematiki v arhivih.¹

Junija 1979 je bilo v veliki predavalnici Višje ekonomske šole v Mariboru prvo posvetovanje, posvečeno reševanju arhivskih tehničnih vprašanj. Organizacija tega posvetovanja je bila posledica zaključkov okrogle mize o problemih varstva arhivskega gradiva pred prevzemom v arhiv, ki je bila leta 1978 v Mariboru. Organizirala sta jo Komisija za varstvo arhivskega gradiva pred prevzemom v arhiv in Arhivsko društvo Slovenije. Na njej so arhivarji in ustvarjalci gradiva izrazili željo po večji pomoči arhivistov in željo po dopolnilnem oz. dodatnem strokovnem izobraževanju. Prvo posvetovanje je bilo posvečeno vprašanju opreme arhivskih skladišč ter arhivskega in dokumentarnega gradiva. V organizacijskem odboru posvetovanja sta sodelovala tudi dva predstavnika Tovarne kovinske opreme Primat v Mariboru, ki je postala po prvem posvetovanju generalni sponzor posvetovanj. Posvetovanje je zbudilo precejšnje zanimanje, udeležili pa so se ga tudi strokovnjaki iz drugih republik nekdanje skupne domovine. Ker je bilo prvo posvetovanje dobro sprejeto² in glede na zanimanje, ki ga je pokazala arhivska stroka, sta se organizacijski odbor in Arhivsko društvo Slovenije odločila, da nadaljujeta.

Drugega posvetovanja, ki je bilo posvečeno opremi arhivskih skladišč in arhivskega gradiva v okviru splošnega ljudskega odpora in družbene

samozaščite, so se že udeležili zastopniki vseh republik in pokrajin tedanje Jugoslavije. Hkrati pa je bilo to tudi prvo mednarodno posvetovanje, saj se ga je udeležil tudi predstavnik iz sosednje Avstrije.³

Marca 1981 si je organizacijski odbor za kraj tretjega posvetovanja izbral Radence; potem so postali tradicionalno zbirališče arhivistov in arhivarjev iz delovnih organizacij in tudi sinonim za posvetovanje. Ker je v tem času *Zakon o naravni in kulturni dediščini* (Ur. l. SRS, št. 1/81) zahteval, da morajo družbeno pravne osebe, ki predajajo arhivsko gradivo arhivu, zagotoviti primerna sredstva in strokovno usposobljene delavce za izvajanje teh obveznosti, je posvetovanje v tem letu dobilo tudi naravo dopolnilnega izobraževanja. Število udeležencev se je v tem letu prvič povzpelo čez sto. Posvetovanja se je udeležilo 145 strokovnjakov.

V programu četrtega posvetovanja je pomembno mesto zavzemalo vprašanje arhivske zakonodaje, saj so v tem času na podlagi Zakona o naravni in kulturni dediščini začeli izhajati različni pravilniki. Na podlagi ugotovitve, da uspešno reševanje tehničnih vprašanj ni možno brez hkratnega reševanja strokovnih vprašanj, je v tem letu posvetovanje dobilo tudi svoj nov naziv, in sicer "*Posvetovanje o strokovnih in tehničnih vprašanjih*". Posvetovanja so se v tem letu udeležili tudi predstavniki arhivov tedanje Jugoslavije, Avstrije, Zvezne Republike Nemčije in Češkoslovaške.⁴

V letu 1983 se je posvetovanje ponovno preimenovalo, in sicer je dobilo ime Sodobni arhivi – posvetovanje o strokovnih in tehničnih vprašanjih v arhivih, in ga ohranilo vse do leta 2002. Namen posvetovanj je bil seznanjati udeležence s aktualnimi problemi arhivske teorije in prakse. Pozornost je bila posvečena problemom hrambe in določanju rokov hrambe, načinu razvrščanja dokumentarnega gradiva, uvajanju mikrofilma in opremi sodobnih arhivov. Število udeležencev se je povzpelo na 315, posvetovanje pa se je vedno bolj uveljavljalo tudi kot mednarodno, saj so bili udeleženci tokrat tudi iz Madžarske in Bolgarije, prvič pa je sodeloval na posvetovanju kot predstavnik italijanske arhivske

¹ Za podrobnejšo predstavitev posvetovanj glej Leskovec, Antoša: "Arhivi" – "Sodobni arhivi", str. 31–42; Legat, Marjetka: "Sodobni arhivi" 1987–1998, str. 43–58; Duchein, Michel: *The archivist and the evolution of modern technology*, str. 31–42.

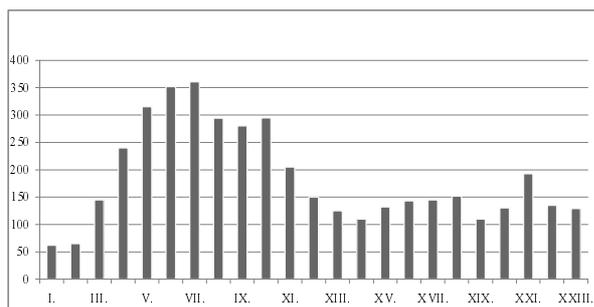
² Kot rezultat prvega posvetovanja leta 1979 je bila izdana tudi publikacija z naslovom *Arhivi '79*. Na naslovnici je bil upodobljen znak zaprtega sistema kompaktnosti, ki je postal grafični simbol posvetovanj.

³ Dr. Gerhard Pferschy iz Štajerskega deželnega arhiva v Gradcu je udeležencem govoril o adaptaciji kulturno-zgodovinskih objektov za potrebe arhiva.

⁴ To so bili dr. Hermann Rumschöttel iz Nemčije s prispevkom o šolanju arhivskih delavcev v Nemčiji, dr. Jozef Hanus iz takratne Češkoslovaške s prispevkom o nekaterih vprašanjih tehnične opreme nove zgradbe Osrednjega državnega arhiva Slovaške socialistične republike v Bratislavi ter dr. Gerald Gänser iz Avstrije s prispevkom o arhivskem gradivu in uporabnikih.

službe tudi dr. Ugo Cova, direktor Državnega arhiva v Trstu.⁵

Posvetovanji v letih 1984 in 1985 sta prav tako kot vsa do tedaj obravnavala strokovno-tehnično problematiko, bili pa sta izjemni po eni plati. To sta bili namreč dve posvetovanji, na katerih se je zbralo največje število udeležencev dotlej. V letu 1984 je bilo udeleženi 352, v letu 1985 pa se je število povzpelo na 361 udeležencev. Kar zadeva tuje predavatelje, so bili v letih 1984 in 1985 zastopani predstavniki Avstrije, Nemčije in Romunije.⁶

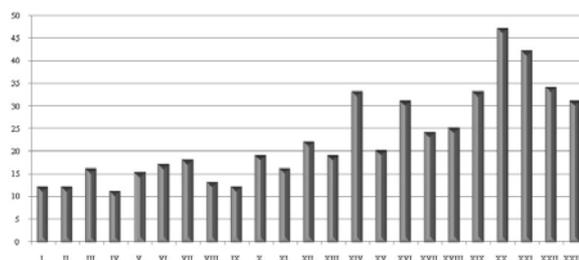

Število udeležencev po posameznem posvetovanju 1979–2001

Velika novost, ki se je pojavila v letu 1986, je bila nastanek in delovanje Arhivskega centra za strokovno-tehnična vprašanja. Center je bil ustanovljen na temelju sklepov dotedanjih posvetovanj in na temelju 1985 leta izvedene ankete. Večina slovenskih arhivov in arhivskih institucij v Jugoslaviji je namreč predlagala ustanovitev takšnega centra. Arhivski center je postal poslovna enota Pokrajinskega arhiva Maribor, njegova glavna dejavnost pa je bila organiziranje posvetovanj o strokovnih in tehničnih vprašanjih v arhivih.⁷ Za-

nimanje za delo Centra so pokazale tudi tuje arhivske službe, predvsem iz tistih držav, katerih člani so se leta 1986 zbrali v Radencih na simpoziju evropskih arhivskih služb. Vodilni jugoslovanski arhivisti in drugi evropski arhivski strokovnjaki, med katerimi je treba omeniti Margarito Vasquez de Parga, Kena Halla, dr. Uga Covo, dr. Charlesa Kecskemetija in dr. Franza Eckarta, so na tem simpoziju podali temelje dela in organiziranosti Centra. Kot tuj predavatelj se je na posvetovanju prvič predstavil Ken Hall, direktor arhiva grofije Lancashire s prispevkom o standardih za arhivska skladišča v Veliki Britaniji.

S hitrim razvojem informacijskih znanosti in pritokom novih spoznanj je posvetovanje dobilo nov zagon in s tem tudi še neodkrite teme, ki jih je bilo potrebno strokovno obdelati. Na IX. posvetovanju leta 1987 so avtorji svoje prispevke posvetili varnosti v arhivih, uporabi varnostnih sistemov in zaščiti gradiva pri uporabi ter adaptacijam arhivskih skladišč. Kot rezultat večletnih prizadevanj pri iskanju rešitev v zvezi z mikrofilmanjem arhivskega gradiva je Arhivski center v posebni izdaji publikacije Sodobni Arhivi izdal knjigo *"Sigurnostno mikrofilmanje u arhivima sa posebnim osvrtom na arhive u SR Hrvatskoj (Varnostno mikrofilmanje v arhivih s posebnim ozjirom na arhive v SR Hrvaški)"*, avtorja Martina Modrušana, ki je bila predstavljena na tem posvetovanju. Tudi v tem letu pa je na posvetovanju sodeloval predstavnik Velike Britanije.⁸

Število prispevkov po posameznem posvetovanju 1979–2001

Leto 1988 je bilo za posvetovanje jubilejno leto, ki je pomenilo deset let posvetovanj o strokovnih in tehničnih vprašanjih v arhivih. V desetih letih se je posvetovanja udeležilo okoli 2000 strokovnjakov; bilo je 80 predavateljev in 150 referatov.⁹ V publikaciji desetega posvetovanja je uredniški odbor objavil tudi bibliografijo člankov, sicer objav-

⁵ Dr. Maria Kiss iz Županijskega arhiva Szombathely je govorila o vlogi madžarskih arhivov kot posrednikov informacij, dr. Ugo Cova iz Državnega arhiva v Trstu o vprašanju izločanja v italijanski arhivski teoriji in zakonodaji ter Bolgara Ivanka Kraveva in Georgi Ilev o evidenci arhivskih fondov in avtomatizaciji centralne kartoteke fondov.

⁶ Avstrijske arhive sta v letu 1984 zastopala dr. Gerald Gänser s prispevkom AOP v arhivu. Aspekti uvajanja modernih tehnologij v arhive in Gernot Fournier s prispevkom o kriterijih za uporabo kopirnih strojev v arhivih, oba iz Štajerskega deželnega arhiva v Gradcu. O konservaciji mikrofilma pa je govorila Natalija Draghici iz Generalne direkcije državnih arhivov Romunije. Leta 1985 pa je tuje arhiviste ponovno zastopal dr. Hermann Rumschötzel iz Nemčije s prispevkom o premičnih policah v arhivih, njihovih izkušnjah in zahtevah.

⁷ Center predstavljam na kratko zgolj zato, ker je bila na začetku njegova glavna naloga organizacija posvetovanj o strokovnih in tehničnih vprašanjih v arhivih.

⁸ Ken Hall je predstavil prispevek z naslovom Varnost v britanskih arhivih.

⁹ Statistični podatki do leta 1998 so povzeti po Legat, Marjetka: "Sodobni arhivi" 1987–1998, str. 43–58.

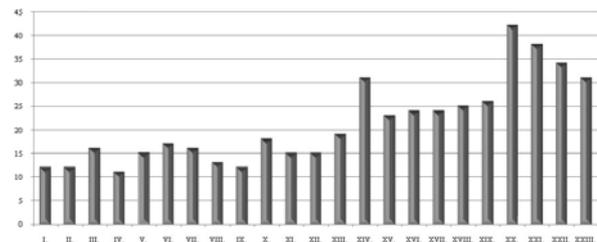
ljenih v prvih desetih publikacijah posvetovanja o strokovnih in tehničnih vprašanjih v arhivih. To je bilo tudi prvo posvetovanje po letu 1981, na katerem kot predavatelj ni sodeloval nobeden predstavnik iz tujine.

Na prehodu v drugo desetletje posvetovanj si je organizator zadal nalogo, da se še intenzivneje posveti reševanju nekaterih žgočih problemov v arhivskih službah. Vedno večjo pozornost je bilo potrebno namenjati materialnemu varstvu arhivskega gradiva in drugim tehničnim vprašanjem. Hkrati pa se je organizator tudi odločil, da bo posebno pozornost posvetili vplivu modernih informacijskih tehnologij na arhivsko strokovno dejavnost; to je storil že na naslednjem posvetovanju, ko je bilo kar nekaj prispevkov posvečenih vprašanju sodobnih informacijskih tehnologij.¹⁰ Enajstega posvetovanja se je ponovno kot predavatelj udeležil dr. Gerald Gänsler iz Štajerskega deželnega arhiva v Gradcu, tokrat s prispevkom o adaptaciji nekdanjega karmeličanskega samostana v Gradcu za Štajerski deželni arhiv.

Dvanajsto posvetovanje leta 1990 je prineslo novosti pri izdajanju publikacije posvetovanja, saj Zveza arhivskih delavcev Jugoslavije in Arhivsko društvo Slovenije nista več želela sodelovati kot organizatorja posvetovanja. To je bilo tudi obdobje, ko se je vloga arhivov začela spreminjati zaradi velikih družbenopolitičnih in tehnoloških sprememb. Posvetovanje je tako teklo dalje in nadgrajevalo že pridobljena znanja in spoznanja iz prejšnjih let. V obdobju 1990–1991 se je glede na družbenopolitične razmere na območju nekdanje Jugoslavije udeležba na posvetovanju nekoliko zmanjšala, vendar število ni nikoli padlo pod sto udeležencev. Ponovno so se kot predavatelji na posvetovanjih pojavili predstavniki Avstrije. Tako v letu 1990 kot v letu 1991 se je posvetovanja kot predavatelj udeležil Gernot Fournier iz Štajerskega deželnega arhiva v Gradcu.¹¹

Posvetovanje leta 1992 je bilo prvo v samostojni Sloveniji in glede na že omenjene družbene spremembe je bila udeležba na posvetovanju več kot zadovoljiva. Na tem posvetovanju so bili kot udeleženci močno zastopani predstavniki iz tujih držav, in sicer Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Nemčije, Avstrije, Madžarske, Italije, Romunije,

Češke in Slovaške federacije, Velike Britanije, Francije, Brazilije in Združenih držav Amerike. Svoje prispevke pa so predstavili ločeno od splošnega programa posvetovanja. Osrednja tema XIV. posvetovanja je bila usoda arhivskega in dokumentarnega gradiva ob stečajih in reorganizacijah podjetij. Uredniški odbor publikacije se je odločil, da v tem letu tudi nekoliko spremeni celostno podobo publikacije.

Število predavateljev po posameznem posvetovanju 1979–2001

V letu 1992 se je Arhivski center za strokovno-tehnična vprašanja v arhivih preimenoval v Mednarodni inštitut arhivskih znanosti in kot tak prevzel vse naloge Arhivskega centra, temu pa sta bila dodana še znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje v zvezi z arhivsko tehniko. Tudi tega posvetovanja so se udeležili predavatelji iz tujine, in sicer iz Hrvaške ter Bosne in Hercegovine.¹²

Na XV. posvetovanju je organizator poleg vsakoletne publikacije s prispevki posvetovanja predstavil tudi dve posebni izdaji Sodobnih arhivov, in sicer avtorja Miroslava Novaka z naslovom "Računalnik v arhivih: aspekti uporabe sodobne informacijske tehnologije" in Petra Pavla Klasinca z naslovom "Materialno varstvo klasičnih in novih nosilcev informacij v arhivih". V letu 1993 so se posvetovanja kot predavatelji ponovno udeležili predstavniki sosednjega Štajerskega deželnega arhiva v Gradcu ter predavatelji iz Hrvaške.¹³

Posvetovanja pa so iz leta v leto postajala zahtevnejša. Posvetovanja v letih 1994–1997 niso bila

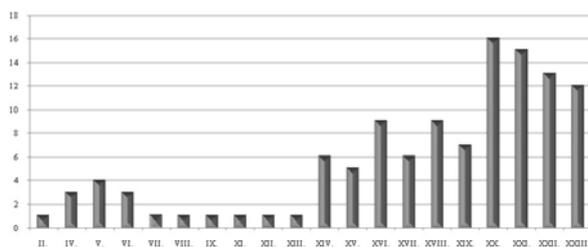
¹² Glede na novo politično ureditev v Evropi državljani nekdanjih jugoslovanskih republik od leta 1992 dalje sodijo med tuje predavatelje.

¹³ To so bili dr. Gerhard Pferschy s prispevkom o arhivski tehniki v izobraževalnem programu Inštituta za raziskovanje avstrijske zgodovine, dr. Gerald Gänsler o problemih odstranjevanja vlage v novih depojih in Ingrid Hödel, ki je udeležence seznanila s tem, kako gljivice škodijo našemu gradivu in o konservatorskih in varovalnih ukrepih. Marija Missoni je govorila o informacijskih sistemih v distribuirani obdelavi podatkov, Martin Modrušan pa o interventnijskem restavriranju in mikrofilmanju gradiva, ki je bilo poškodovano med vojno na Hrvaškem.

¹⁰ Avtorji prispevkov so bili Slavica Klarič iz Sarajeva, dr. Miroslav Luketič iz Budve ter Miroslav Novak in mag. Peter Pavel Klasinc iz PAM.

¹¹ Leta 1990 je predstavil prispevek z naslovom Zagotavljanje tehničnih možnosti za trajno hrambo avdio-vizualnih medijev, leta 1991 pa je govoril o tem, kako bolne nas dela pisarniško delo.

več usmerjena zgolj na vprašanja arhivske tehnike, temveč so s svojo tematiko segala tudi na področje sodobne arhivske teorije in prakse, informatike, računalništva, dokumentalistike, zakonodaje in bibliotekarstva. Vedno več je bilo referatov, katerih tema so bili informacijski sistemi in računalništvo. Na XIX. posvetovanju je organizator pripravil tudi okroglo mizo, posvečeno lokalnim skupnostim. Odziv nanjo pa je bil za organizatorja več kot zadovoljiv, saj so se je udeležili številni predstavniki lokalnih skupnosti. Med letoma 1994 in 1997 je na posvetovanje prišlo kar enaintrideset tujih predavateljev (iz Hrvaške, Litve, Rusije, Nemčije, Avstrije, Bosne in Hercegovine, Italije, Izraela, Francije in Združenih držav Amerike). V omenjenih letih se je število tujih predavateljev močno povečalo. V povprečju je bilo na posvetovanjih po sedem predavateljev.

Število tujih predavateljev po posameznem posvetovanju 1979–2001

Leto 1998 je bilo za posvetovanje znova jubilejno, saj je bilo že dvajseto po vrsti. Posvetovanje je bilo eno daljših, prineslo pa je tako historičen pregled razvoja posvetovanja kakor tudi nova spoznanja v arhivski teoriji in praksi. Publikacija jubilejnega, dvajsetega posvetovanja, je postregla tudi z bibliografijo vseh člankov, objavljenih v letih 1978–1998.¹⁴ Ob takšnem jubileju pa seveda ne gre spregledati nekaj posameznikov in drugih, ki so s svojo predanostjo, optimizmom in zagnanim delom pripomogli k temu, da so posvetovanja doživela tako visok jubilej. Predvsem moramo omeniti ljudi, ki so posvetovanju v njegovi začetni fazi dali očiten pečat, in sicer dr. Peter Pavel Klasinc, Marjetka Legat in Antoša Leskovec (vsi iz Pokrajinskega arhiva Maribor) ter Boris Batič in Ivo Kosi iz podjetja Primat, tovarne kovinske opreme Maribor, ki je bila generalni sponzor posvetovanja. Vsi omenjeni so na tem posvetovanju prejeli listine Pokrajinskega arhiva Maribor. Pri tem

pa ne smemo pozabiti tudi na preostale, ki so v devetdesetih letih s svojim nesebičnim in predanim delom pomembno prispevali k uspehu posvetovanj, in sicer mag. Zdenka Semlič Rajh, dr. Miroslov Novak, Irena Žugaj in Marijan Gerdej.

Dvajseto posvetovanje je bilo tudi tisto, na katerem se je število tujih predavateljev povzpelo najvišje. Posvetovanja se je udeležilo šestnajst predavateljev iz Francije, Avstrije, Hrvaške, Madžarske, Združenih držav Amerike in Poljske, med njimi pa je treba omeniti predvsem dr. Michela Ducheina (Francija) in Trudy Huskamp Peterson (Združene države Amerike).

Enaindvajseto posvetovanje (leta 1999) je bilo organizirano v času, ki ga je zaznamoval prehod v novo tisočletje. Organizacijski odbor je pri pripravi posvetovanja upošteval dotedanje usmeritve. Posvetovanje je bilo usmerjeno k perspektivam razvoja slovenske arhivske teorije in prakse. Udeležilo se ga je kar petnajst predavateljev iz tujine iz Avstrije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Makedonije in Srbije.

Tudi posvetovanje, ki je bilo izvedeno leta 2000, je bilo povezano z arhivsko tehniko, varovanjem arhivskega gradiva, novimi nosilci informacij in informatiko. Ob teh standardnih temah pa so predavatelji obravnavali še številna odprta vprašanja, s katerimi se srečujejo arhivisti pri delu v arhivih. Tematika, ki so jo obravnavala vsakoletna posvetovanja, je postajala, čeprav je bilo središče še vedno arhivska tehnika, vedno širša in se je nanašala v vedno večji meri na povsem arhivske strokovne probleme. Število tujih predavateljev je bilo tudi tega leta sorazmerno visoko, saj se jih je leta 2000 udeležilo trinajst.

Že konec leta 2000 so se v Pokrajinskem arhivu Maribor zgodile spremembe in v naslednjem letu Pokrajinski arhiv Maribor ni sodeloval pri pripravi XXIII. posvetovanja, tako da ga je pripravilo Arhivsko društvo Maribor. Tematika je tudi v tem letu ostala enaka, pa tudi število udeležencev in tujih predavateljev se ni zelo spremenilo. Tako se je posvetovanja leta 2001 udeležilo dvanajst tujih predavateljev.¹⁵ Kot poseben gost se je posvetovanja v tem letu udeležil tudi nekdanji sekretar Mednarodnega arhivskega sveta dr. Charles Keskemeti. V drugi polovici leta 2001 je v Pokrajinskem arhivu Maribor prišlo do izločitve Mednarodnega inštituta arhivskih znanosti, prej Centra za strokovna in tehnična vprašanja, ki je vse od leta

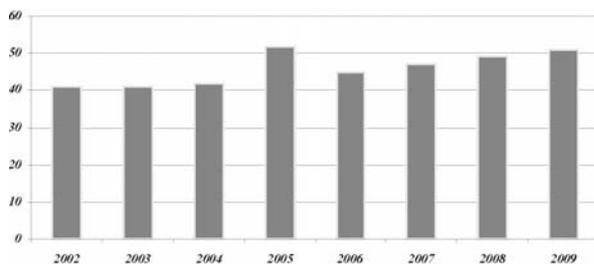
¹⁴ Mikec Avberšek, Leopold: Bibliografija člankov, str. 415–486.

¹⁵ Leta 2000 in 2001 so bili tuji predavatelji iz Hrvaške, Italije, Avstrije, Bosne in Hercegovine, Črne gore in Združenih držav Amerike.

1986 deloval kot poslovna enota arhiva. Ta je tako postal sestavni del Centra za interdisciplinarne in multidisciplinarne raziskave Univerze Maribor.

V zadnjem desetletju dvajsetega stoletja so se zgodile velike politične, gospodarske in družbene spremembe, ki se močno kažejo tudi na področjih arhivistike, dokumentalistike in informatike. Zato je v Pokrajinskem arhivu Maribor v letu 2002 dozorela zamisel o vsebinski in grafični prenovi posvetovanja. Posvetovanje je tako dobilo novo ime "*Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*" in s tem tudi svojo novo grafično podobo. Enako spremembo je doživela tudi publikacija zborovanja.¹⁶

Na posvetovanju smo želeli problematiko osvetliti iz različnih zornih kotov in podrobneje obdelati posamezne segmente, ki pomembno vplivajo na razvoj naše stroke in zasnovano našega dela. Tako smo si v letih 2002–2004 podrobneje ogledali problematiko, ki se pojavlja pri klasičnem arhiviranju gradiva pri njegovih ustvarjalcih. Pri tem smo se dotaknili vprašanj arhivske službe pri ustvarjalcih, arhivske zakonodaje, rokov hrambe dokumentarnega gradiva, izobraževanja delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom, problematike prevzemanja arhivskega gradiva, problemov odbiranja in izločanja arhivskega gradiva, valorizacije ustvarjalcev arhivskega gradiva, standardizacije, uvajanja mednarodnega standarda za arhivsko popisovanje ISAD(G), uvajanja standardov ISO in vprašanj celovitega obvladovanja kakovosti dela v arhivih (TQM – Total Quality Management). Pozornost smo posvetili tudi tehničnim problemom, ki vključujejo problematiko ustreznosti arhivskih zgradb, tehnično opremo arhivov, materialno varstvo arhivskega gradiva, zagotavljanje obstojnosti arhivskih dokumentov v arhivih ter konservacijo in restavracijo arhivskega gradiva.

Število prispevkov po posameznem posvetovanju v letih 2002–2009

¹⁶ Za podrobnejšo predstavitev publikacije za leto 2002 glej Mikec Avberšek, Leopold: *Tehnični in vsebinski problemi* (2002), str. 166–169.

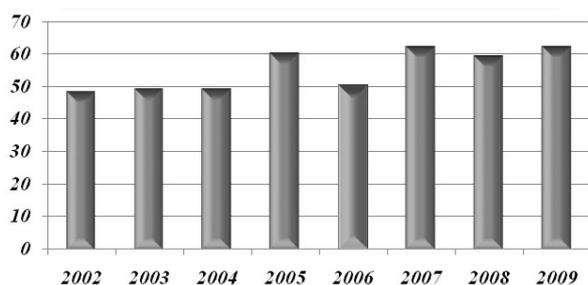
Posebno pozornost smo v letih 2002–2004 posvetili informatiki, saj smo v slovenski arhivski stroki začeli uvajati AERISS (Arhivski Enotni Računalniški Informacijski Sistem Slovenije) in aplikacijo InfoArh, ki je bila zamišljena kot povezava med slovenskimi arhivi in ustvarjalci arhivskega gradiva v enoten informacijski sistem. V informatiki so nas zanimali predvsem problemi valorizacije računalniških in digitalnih zapisov, arhiviranje novih nosilcev informacij, obnavljanje in konservacija le-teh, reproduciranje arhivskega gradiva ter tehnična oprema novih nosilcev informacij.

Število predavateljev se je v teh letih močno povzpelo in se približalo številki 50, s tem pa je preseglo do tedaj najvišje število predavateljev, ki so se svojimi prispevki predstavili na dvajsetem jubilejnem posvetovanju.¹⁷

Udeleženci posvetovanja so v letih 2002–2004 ugotovili, da je potrebno v okviru novih razmer, torej ob uvajanju zakonodajne ureditve Evropske unije, posebej skrbno spremljati dogovore in standarde, ki se kakorkoli dotikajo poslovanja z dokumentacijo, še posebej pa je treba posvečati pozornost tistim dokumentom, ki zadevajo in urejajo arhivsko gradivo v najširšem pomenu besede. Slovenski arhivski delavci morajo še naprej skrbno spremljati odprta arhivska strokovna vprašanja, ki so povezana z nastajanjem, obravnavanjem in ohranjanjem celotne dokumentacije. V tem kontekstu je potrebno posebno pozornosti posvečati možnostim za izmenjavo oz. integracijo podatkov med knjižnicami, muzeji in arhivi in oblikam le-teh. Prizadevanja za ustrezno arhivsko opremo in primerne arhivske prostore morajo ostati stalnica arhivske prakse. Pri tem je potrebno dosledno upoštevati relevantne mednarodne standarde. Posebno pozornost je potrebno posvetiti ustreznemu obravnavanju nestandardnih oblik arhivskega gradiva. Za obvladovanje kakovosti storitev pri obravnavanju dokumentacije je potrebno ob postopkih racionalizacije upoštevati predvsem dejstvo, da na določenih področjih primanjkuje ustrezno izobraženih strokovnih delavcev. Zato naj se profesionalne arhivske institucije intenzivno lotijo izobraževanja delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom predvsem v gospodarskih organizacijah in različnih zavodih. V tem kontekstu je potrebno posvečati posebno strokovno pozornost vprašanjem sistemskega osnovnega

¹⁷ Za podrobnejšo predstavitev publikacije za leti 2003 in 2004 glej Horvat, Mojca: *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*, str. 404–406; Mikec Avberšek, Leopold: *Tehnični in vsebinski problemi* (2004), str. 369–373.

arhivskega strokovnega izobraževanja. Hiter razvoj informacijske tehnologije in uvajanje v obravnavanje dokumentacije zahteva tudi ustrezno usklajevanje arhivske terminologije. Stopnja integracije z drugimi sistemi in preostali dejavniki postavljajo usklajeno strokovno terminologijo med temelje nadaljnjega razvoja, zato naj se dejavnosti na tem področju intenzivirajo. V arhivskih strokovnih institucijah naj zaposleni arhivski strokovni sodelavci še naprej posvečajo ustrezno pozornost oblikovanju izhodišč za vzpostavitev javnega slovenskega e-arhiva, v katerega bi bilo mogoče shranjevati elektronske dokumente, ki imajo arhivsko vrednost. Aktivno pa naj sodelujejo pri pripravi izhodišč za uvedbo centrov za varovanje in ohranjanje dokumentarnega gradiva v elektronski obliki. Dejavnosti pri normativnem urejanju arhivske dejavnosti v Sloveniji so potrebne, vendar pa naj zakonodajalec zagotovi arhivom in drugim zainteresiranim več časa za izvedbo temeljite strokovne diskusije in usklajevanje posameznih normativnih vsebin, ki morajo odražati realno stanje v odnosu do idealnih zahtev.

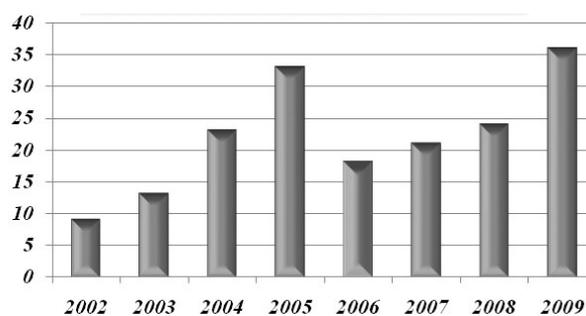
Število avtorjev po posameznem posvetovanju v letih 2002–2009

Glede na izjemen odziv na posvetovanja v preteklih letih je Pokrajinski arhiv Maribor videl potrebo po nadaljnjih posvetovanjih, ki so hkrati predstavljala tudi izobraževanje v arhivistiki, dokumentalistiki in informatiki. Potrebo po organizaciji izobraževanja je videl v povezovanju arhivske teorije in prakse z novimi znanstvenimi dognanji, ki so jih na posvetovanjih predstavili domači in tuji strokovnjaki. Na ta način so si udeleženci pridobivali znanje (know-how) po krajši in lažji poti. To pa je vodilo tudi v izmenjavo izkušenj, širitev, pridobivanje in popularizacijo znanja tako v slovenskem (arhivističnem) prostoru kakor v svetu. Mednarodna udeležba na posvetovanju je predstavljala tudi možnost za sodelovanje in uveljavitev slovenskih znanstvenih dosežkov v svetu in s tem tudi Slovenije.

Tudi v letih 2005–2007 smo ostali zvesti tra-

diciji in tako je vsebinska zasnova posvetovanja ostala v glavnem enaka zasnovi iz prejšnjih let. Tako so se udeleženci posvetovanja lahko seznanili z vsebinsko in tehnično problematiko arhiviranja pri ustvarjalcih in profesionalnih arhivih, vprašanih materialnega varstva arhivskega gradiva, problematiko arhiviranja novih nosilcev informacij s poudarkom na informatiki v arhivih in arhivskih službah ter novostmi v arhivistiki in arhivski službi doma in v tujini.

V letu 2005 je organizator skupaj z Arhivom Republike Slovenije k sodelovanju povabil predstavnike Foruma DLM; ti so na posvetovanju predstavili svoje izkušnje z elektronskim arhiviranjem. Gre za praktične izkušnje, ki so jih v tistem času upoštevali na Danskem, Švedskem, Norveškem, Nizozemskem, v Veliki Britaniji, Nemčiji in drugod. To je bilo posvetovanje, na katerem smo imeli največje število prispevkov (52) in največje število tujih predavateljev do tedaj (33). V tem letu je organizator na posvetovanju pripravil tudi razstavo z naslovom *Ali jih lahko še rešimo?*; pripravili so jo kolegi iz Štajerskega deželenega arhiva v Gradcu (razstava je bila v celoti prevedena v slovenski jezik). Bila je posvečena vprašanju konservacije in restavracije poškodovanega arhivskega gradiva, ki ga arhivi in ustvarjalci arhivskega gradiva hranijo v svojih depojih. Poleg razstave pa je izšla tudi istoimenska publikacija, v kateri so bila predstavljena besedila s področja materialnega varstva arhivskega gradiva, ki so jih prav tako pripravili graški kolegi.

Število tujih predavateljev po posameznem posvetovanju v letih 2002–2009

Na podlagi posvetovanja leta 2005 so udeleženci tako predlagali ta priporočila in usmeritve: **1. strateška usmeritev:** ob pripravah na sprejetje novega zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva si bodo slovenski arhivski delavci tudi v prihodnje prizadevali uresničevati potrebne pravno-organizacijske in tehnične rešitve na podlagi lastnih in tujih arhivskih strokovnih izkušenj. To je nujno za

ustrezno arhiviranje oz. dolgotrajno hrambo gradiva, ki je nastalo v digitalnem okolju. S tem bomo izpolnili zahteve in pričakovanja, ki jih pred nas postavlja sodobna družba. **2. usmeritev na področju regulative:** ugotavljamo, da je potrebno glede na obliko dokumentov v elektronski obliki začeti preverjanje osnovnih strateških usmeritev v arhivskih strokovnih dejavnostih pri valoriziranih ustvarjalcih arhivskega gradiva. Tako menimo, da je potrebno v čim krajšem času začeti pripravljati izhodišča in osnutke oz. predloge za oblikovanje potrebnih podzakonskih aktov, uredb, priporočil in standardov. **3. usmeritev na področju stroke:** javna arhivska služba naj se v okviru novih arhivskih strokovnih nalog, ki so predvidene in v predlogu zakona tako strokovno organizira, da bo sposobna ustrezno strokovno reagirati na porajajoče probleme, ki bodo nastajali na podlagi izvajanja zakonskih določil. **4. usmeritev na področju operative:** glede na to, da prihajajoča arhivska zakonodaja predvideva močnejši vpliv javne arhivske službe pri nastajanju dokumentacije, predlagamo neformalno vzpostavitev oddelka ali delovne skupine, ki bi začela operativne dejavnosti pri elektronskem arhiviranju. **5. usmeritve na področju transfera znanj:** zaradi potreb po vedno večjem operativnem strokovnem znanju tako delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom kot tudi arhivskih strokovnih delavcev, si je potrebno prizadevati za prenose najnovejših tehnološko-tehničnih in organizacijsko-strokovnih znanj iz raziskovalno-razvojnih v arhivska strokovna okolja. Posebno pozornost bo potrebno posvečati upravljanju človeških virov pri obravnavanju arhivskega in dokumentarnega gradiva. **6. usmeritev na področju interdisciplinarnosti:** pri reševanju v praksi nastalih strokovnih vprašanj je potrebno iskati strokovna zaveznitva pri sorodnih ali z dokumentacijo povezanih področjih, kot so bibliotekarstvo, dokumetalistika, informatika, informacijska tehnologija, standardizacija itd. **7. usmeritve na področju vzpostavljanja zaveznitv:** slovenski arhivi se bodo še bolj dejavno vključili v različne oblike mednarodnega sodelovanja. Kar zadeva dolgotrajno hrambo e-gradiva, bodo to uresničevali v okviru foruma DLM. **8.** Ob dejavnostih, ki so vezane na vzpostavitev javnega e-arhiva, je potrebno nadaljevati s sistematičnim reševanjem odprtih arhivskih strokovnih problemov, ki se pojavljajo pri "klasičnem" arhiviranju. Posebno pozornost je potrebno posvetiti problemom materialnega varstva, strokovne obdelave in dostopom do njihovih vsebin.¹⁸

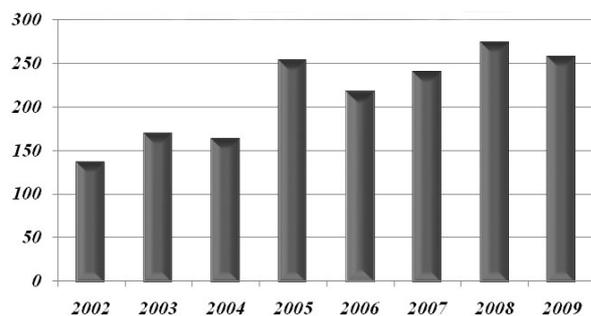
Leta 2006 so udeleženci na podlagi odlično predstavljenih in v publikaciji objavljenih prispevkov ugotovili, da si je pri vsakdanjem arhivskem strokovnem delu potrebno prizadevati za dosledno praktično uresničevanje veljavne zakonodaje, ki zadeva dostope do informacij javnega značaja, seveda ob upoštevanju zakonodaje, ki ureja varstvo integritete posameznikov. Prav tako je potrebno začeti sistemsko in multidisciplinarno usmerjeno reševanje problema vzpostavitve klasifikacijskega sistema javne uprave, ki bo dejansko uporaben tako za primarne potrebe klasifikacije dokumentov, kakor tudi za arhivske strokovne potrebe. Ob tem si je potrebno prizadevati, da bo naše strokovno delo ustrezno evidentirano in tudi dokumentirano, da bi utemeljili naše poslanstvo tako v odnosu do financerja kot do javnosti. Kar zadeva materialno varovanje arhivskega gradiva, je bilo ugotovljeno, da se je potrebno potruditi za uvedbo uporabe kakovostnega papirja, lepenke in valovitega kartona. V zvezi z novo slovensko arhivsko zakonodajo si je potrebno prizadevati za dosledno in čimprejšnjo uvedbo te v prakso. Posebno pozornost in velike strokovne in intelektualne možnosti je potrebno zavestno uporabiti za čimprejšnjo operacionalizacijo določil ZVDAGA, in to še posebej tistih členov, ki se nanašajo na dolgoročno hrambo dokumentov v elektronski obliki. Potrebno je začeti strokovno utemeljeno in široko zastavljeno akcijo v zvezi z ozaveščanjem javnosti in pretokom znanj, ki je potrebno za pravilno dolgoročno hrambo dokumentov, ki so nastali v elektronski obliki ali so bili skenirani za dolgoročno hrambo.¹⁹

Na posvetovanju leta 2007 je bila pozornost udeležencev usmerjena predvsem na vprašanja ZVDAGA, Uredbe in ETZ ter potrjevanja notranjih pravil in vzpostavljanja postopkov za registracijo ponudnikov storitev in opreme oziroma akreditacije. Posebna pozornost je bila posvečena tudi vprašanju in obravnavi klasifikacijskih načrtov, pri tem pa se je pokazalo, da si je potrebno prizadevati za uravnoteženost med formalnimi in operativnimi zahtevami po klasifikacijskih načrtih, samo uporabo pa racionalizirati s sodobno informacijsko tehnologijo. Na posvetovanju se je vnovič pokazala potreba po sistematičnem nadaljevanju permanentnega izobraževanja arhivskih strokovnih delavcev. Ti bi morali poleg klasičnih oblik izobraževanja začeti uporabljati tudi različne alternativne oblike. Znova je posvetovanje opozorilo na

¹⁸ Podrobneje o posvetovanju za leto 2005 glej Tovšak, Slavica: Tehnični in vsebinski problemi, str. 87–89.

¹⁹ Podrobneje o publikaciji za leto 2006 glej Mikec Avberšek, Leopold: Tehnični in vsebinski problemi (2006), str. 185–190.

problematiko materialnega varovanja arhivskega gradiva, pri katerem je potrebno upoštevati vse materialne in tehnične ukrepe ter strokovne dejavnosti za ustrezno zavarovanje in dolgoročno hrambo arhivskega gradiva. Izkazalo se je, da pri sanacijah prostorov, ki so namenjeni hrambi arhivskega gradiva, ni posvečene dovolj pozornosti doslednemu izvajanju vseh predpisanih postopkov sanacije in uporabi ustreznih materialov ter drugih postopkov, ki zagotavljajo dolgoročno zaščito pred različnimi mikroorganizmi. Zato so udeleženci sprejeli sklep, da morajo odgovorni v državni upravi okrepiti prizadevanja, da bodo javnopravne osebe, ki nimajo ustrezno urejenega pisarniškega poslovanja in materialnega varstva dokumentarnega gradiva, to sanirale v najkrajšem času, tako da inšpekcijski ukrepi ne bodo potrebni. Ena izmed pomembnih ugotovitev posvetovanja pa je bila, da si morajo v obdobju globalizacije in evropskih integracij arhivisti skupaj z bibliotekarji in kustosi premične in nepremične dediščine prizadevati za višjo subjektivno etično odgovornost pri posredovanju informacij in s tem za dokazovanje avtentičnega evropskega čuta za globalno odgovornost.²⁰

Število udeležencev po posameznem posvetovanju v letih 2002–2009

Tudi v letih 2006 in 2007 se je število prispevkov vrtelo okoli petdeset, število predavateljev pa je bilo najvišje leta 2007, ko jih je bilo dvainšestdeset.

Povezovanje arhivske teorije in prakse z novimi znanstvenimi dognanji, ki jih predstavljajo domači in tuji strokovnjaki, vodijo k pridobivanju znanja, ki je potrebno za uspešno obvladovanje dokumentarnega in arhivskega gradiva in delo z njim pri njegovih ustvarjalcih. Prav zaradi izmenjave izkušenj in širitev znanja ter predvsem izvajanja strokovnih delavnic, ki so bile namenjene strokovni

javnosti pri ustvarjalcih, je bila udeležba na posvetovanju v letu 2008 pričakovano izjemno visoka. Organizator je tako praktično predstavil izkušnje pri akreditaciji ponudnikov opreme in storitev, to pa je povzročilo povečan odziv in zanimanje predvsem tistih, ki se pri svojem delu že srečujejo z dolgoročno hrambo elektronskih zapisov in hrambo elektronskih zapisov nasploh.²¹

²¹ Na podlagi na posvetovanju predstavljenih in v zborniku objavljenih vsebin so bile povzete te usmeritve in priporočila za prihodnje delo in strokovna razmišljanja: 1. profesionalna etika in identiteta arhivskih strokovnih delavcev tako v profesionalnih arhivskih ustanovah kot tudi dokumentalistov pri ustvarjalcih sta področji naših dejavnosti, ki ju sicer živimo in uresničujemo, vendar si je potrebno z neposredno profesionalno držo prizadevati za napredek obeh in s tem za realnejše pozicioniranje arhivske stroke v sodobni slovenski družbi; 2. obstoječo arhivsko zakonodajo je potrebno dosledno upoštevati v vseh njenih segmentih, še posebej pri dolgoročni e-hrambi. Odgovorni smo za to, da ohranimo strojno zapisane dokumente tako, da bodo ohranili svojo prvotno verodostojnost; 3. mednarodni arhivski svet bo na svojem kongresu letos sprejel dva mednarodna strokovna standarda, ki ju bo potrebno prevesti v slovenski jezik, njuna priporočila in usmeritve pa začeti postopoma uvajati v procese arhivskega strokovnega dela, predvsem pa jih integrirati v posamezne arhivske informacijske sisteme; 4. nove oblike obravnavanja podatkov ob pomoči različnih tehnoloških rešitev omogočajo preprosto zlorabo občutljivih podatkov. Pri svojem delu si moramo s tovrstnimi dokumenti prizadevati za ustrezno varovanje in dolgoročno hrambo, še posebej če gre za dokumente z arhivsko vrednostjo; 5. na področju oblikovanja in prenosa digitalnih vsebin se zaradi količine teh, ki se vsak dan povečuje, pojavljajo nove oblike poizvedovanja po podatkih. Te rešitve je potrebno sproti spremljati in jih po možnostih vključevati v vsakdanje delo. Prav tako je potrebno na podlagi potrebne strokovne presoje uvajati nove oblike varne hrambe arhivskega gradiva; 6. slovenska javna arhivska služba je v zadnjem času začela ugotavljati stanje arhivskih skladišč in ogroženost letih na podlagi posebne metodologije. Uporabljeno metodologijo je potrebno s potrebnimi spremembami uporabiti tudi za arhivska skladišča pri javnopravnih osebah in na ta način pridobiti podatke o dejanskem stanju prostorov, v katerih hranimo javno arhivsko gradivo; 7. na področju zagotavljanja splošne dostopnosti do javnega arhivskega gradiva ob pomoči informacijske tehnologije se pojavljajo vedno nove rešitve. Te s stališča razvoja informatike niso sporne, vendar si je potrebno prizadevati za standardizirane oblike zapisov, saj v nasprotnem podatki iz različnih informacijskih sistemov ne bodo med seboj primerljivi na vsebinski ravni; 8. različne oblike preslikav vsebin dokumentov, še posebej digitalizacija, zahteva premišljene strokovne postopke in izvedbe teh, ki morajo voditi k integraciji in ne kopičenju vsebin v okviru različnih satelitskih informacijskih podsistemov. Z drugimi besedami, javna arhivska služba naj si začne prizadevati za uvedbo ustreznih e-arhivov in le zahtevanih okolij za varno hrambo dokumentacije v elektronski obliki; 9. uporabniki javno dostopnih arhivskih informacijskih sistemov potrebujejo kompleksnejše rezultate svojih raziskav, večjo podporo on-line ter natančnejše informacije. S tega stališča si je po-

²⁰ Podrobneje o publikaciji za leto 2007 glej Mikec Avberšek, Leopold: Tehnični in vsebinski problemi (2007), str. 168–173.

Glede na to, da gre za edino domače posvetovanje, ki se posveča tudi strokovnim vprašanjem klasičnega arhiviranja zapisov (ne samo arhiviranju e-zapisov), ki je kljub napredku informacijskih tehnologij še vedno zelo pomembno, je bila odzivnost udeležencev tako v domači kot tudi v delu tuje znanstvene in strokovne javnosti izjemno velika. Tako se je posvetovanja leta 2008 udeležilo kar 273 udeležencev, od tega 241 domačih in 32 tujih; bili so iz Avstrije, Nemčije, Madžarske, Slovaške, Velike Britanije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine in Srbije. Na posvetovanju je bilo skupno 49 prispevkov; predstavilo jih je 59 avtorjev, od teh 35 domačih in 24 tujih. Prispevki so bili predstavljeni v slovenskem, bosanskem, hrvaškem, srbskem, nemškem in angleškem jeziku in obravnavani v petih vsebinskih sklopih.²²

Leto 2009 je bilo ponovno prelomno, saj je posvetovanje že zakorakalo v svoje tretje desetletje. Prav zato tega se je organizator tudi v letu 2009 odločil k sodelovanju povabiti čim večje število strokovnjakov in predavateljev, ki bi predstavili svoje poglede na trenutno stanje v arhivski teoriji in praksi.

Splošna težnja – globalizacija – odseva tudi na arhivskem strokovnem področju. Ker se ji ni mogoče izogniti, je potrebno izkoristiti vse možnosti pri izmenjavi arhivskih strokovnih znanj, pa tudi pri izmenjavi tehničnih in strokovnih izkušenj pri dolgoročnem varovanju in ohranjanju arhivskega gradiva in s tem nacionalne samobitnosti. Ker pa vprašanja v zvezi s sistemi upravljanja informacij v sodobnem času niso samo stvar arhivistov, ampak tudi drugih, sorodnih strok, smo k sodelovanju povabili tudi bibliotekarje, muzealce in dokumentaliste. Pri tem smo poseben poudarek namenili normativnim kontrolam, pa tudi splošni uporabi

zajetih podatkov ob pomoči različnih metaiskalnikov. Posvetovanje se je ponovno dotaknilo problematike strokovne terminologije. Čeprav je na tem področju mogoče opaziti določen napredek, se dogaja, da posameznih strokovnih terminov ne uporabljamo za dogovorjene vsebine. Prav zato si je potrebno tudi v praksi prizadevati za doslednejšo in nenehno strokovno in vsebinsko razpravo, predvsem pa za ustrezno vsakdanjo uporabo arhivskih strokovnih terminov. Strokovna diskusija je pokazala, da je potrebno zaposlenim, ki intenzivno delajo z arhivskim in dokumentarnim gradivom, bodisi pri ustvarjalcih bodisi v profesionalnih arhivskih ustanovah, v okviru veljavnega sistema izobraževanja zagotoviti take strokovne vsebine, ki bodo omogočale izvajanje njihovega samostojnega in strokovno odgovornega dela z dokumenti. V tem procesu je potrebno ob ožjih strokovnih vsebinah in tehnikah posvetiti posebno pozornost moralno-etičnim problemom upravljanja dokumentacije. Udeleženci posvetovanja so bili enotnega mnenja, da nove tehnologije in nova znanja elektronskega arhiviranja dokumentov in vzpostavljanja vsebinskih in tehničnih metapodatkovnih zbirk zahtevajo od vseh, ki se ukvarjajo z upravljanjem arhivskega in dokumentarnega gradiva, nove premisleke v zvezi z oblikovanjem in uporabo tovrstnih podatkovnih struktur. Preizkušene rešitve, ki o bile uporabljene pri klasičnih arhivskih informacijskih sistemih, v sodobnih računalniško podprtih sistemih niso zadostne, zato je potrebno intenzivno uvajati standardne rešitve. Na videz so današnji temeljni arhivski strokovni problemi predvsem v digitalnem arhiviranju, vendar ob tem nikakor ne smemo pozabiti na celotni spekter še vedno žgočih problemov množice različnih pojavnih oblik dokumentov, ki so nastali na papirju in jih je potrebno dolgoročno ohraniti. V tem kontekstu so predavatelji in udeleženci posebej poudarili skrb za arhivska skladišča, nadzor nad uporabo, predvsem pa skrb za uvajanje ustreznega papirja in sredstev za zapisovanje vsebin, ki morajo zagotavljati stabilnost za dolgo dobo.

Na vabilo organizatorja se je tako v letu 2009 odzvalo kar 62 predavateljev; pripravili so 51 prispevkov. Od tega je bilo 36 predavateljev iz tujine, in sicer iz Avstrije, Nemčije, Romunije, Italije, Brazilije, Kosova, Hrvaške, Bosne in Hercegovine in Srbije. Na posvetovanje pa je tudi v letu 2009 prišlo precejšnje število udeležencev, in sicer 257.

trebno prizadevati za višjo kvaliteto informacijskih storitev javne arhivske službe; 10. za doseganje boljše kvalitete produktov arhivskega strokovnega dela bo potrebno izdelati ustrezne podiplomske in specialistične študije arhivistike, dokumentalistike in informatike, predvsem pa usmerjati mlade arhiviste na tovrstne študije; 11. delo in prizadevanja arhivskih strokovnih skupin, ki so ustanovljene v okviru javne arhivske službe, je potrebno vsestransko podpirati in po potrebi dopolniti obstoječe delovne skupine s komplementarnimi skupinami. S tem v zvezi naj posebej poudarimo delovno skupino za prenovu in dopolnitev slovenske arhivske strokovne terminologije. Pri tem si je potrebno prizadevati za njihovo horizontalno koordinacijo in sprotno izmenjavo podatkov o doseženih rezultatih.

²² Podrobneje o publikaciji za leto 2008 glej Mikec Avberšek, Leopold: Tehnični in vsebinski problemi (2008), str. 153–159.

Direktorica Pokrajinskega arhiva Maribor prejema priznanje Arhivskega društva Slovenije iz rok predsednice društva Mirjane Kontestabile Rovis

Ker je organizator na tem posvetovanju tudi zaznamoval vstop posvetovanja v njegovo tretje desetletje, je bilo to posvetovanje še posebej slovesno. Arhivsko društvo Slovenije, ki je bilo v začetku eden izmed organizatorjev posvetovanja, je ob tej priložnosti Pokrajinskemu arhivu Maribor podelil priznanje za posebne zasluge pri arhivskem izobraževanju in ob tridesetletnici organiziranja mednarodnih arhivskih posvetovanj v Radencih, ki so zelo pripomogla k razvoju slovenske arhivske stroke.

Ob tem je bilo vsekakor potrebno izreči tudi zahvale vsem tistim, ki so v vseh tridesetih letih zelo pripomogli k razvoju in uspehu posvetovanja. Tako je Pokrajinski arhiv Maribor vsem zaslužnim podelil velike listine, listine in zahvale. Veliko listino Pokrajinskega arhiva Maribor so tako prejeli Primat, d.d. kot generalni sponzor posvetovanja celih devetindvajset let, Zdravilišče Radenci, d.o.o.,

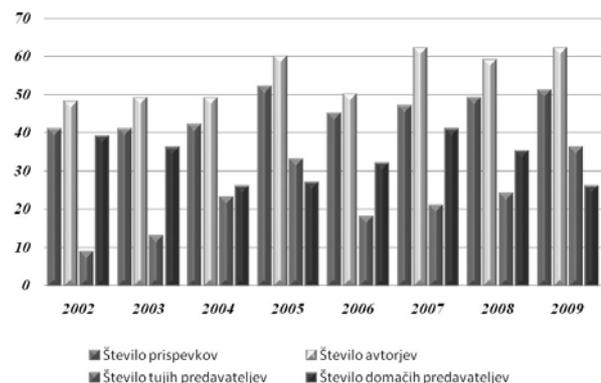
Utrinek iz razstave

ki je skoraj od začetka gostoljubno sprejemalo udeležence posvetovanja, dr. Peter Pavel Klasinc kot začetnik in idejni vodja ter dolgoletni predsedniki organizacijskega odbora in glavni in odgovorni urednik publikacije ter Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije za podporo pri izvedbi posvetovanj. Listine Pokrajinskega arhiva Maribor so za svoje strokovne prispevke in večletno sodelovanje na posvetovanjih prejeli dr. Branko Bubenik, dr. Marjeta Černič, ddr. Azem Kožar, Aleksander Lavrenčič, Jovan P. Popovič, dr. Izet Šabotič, Marta Rau Selič, dr. Jedert Vodopivec, dr. Vladimir Žumer, Arhivsko društvo Slovenije in Arhiv Tuzelskega kantona. Zahvalo za dolgoletno sodelovanje pa so prejeli Mikrografija d.o.o., MFC.2, d.o.o., Lancom, d.o.o., Simt, d.o.o. in Bruno Žnidaršič. Poleg vseh omenjenih pa ne gre pozabiti na vse tiste delavce Pokrajinskega arhiva in člane organizacijskega odbora, ki so v zadnjih osmih letih zelo pripomogli k izvedbi posvetovanj v Radencih; to so dr. Miroslav Novak, mag. Zdenka Semlič Rajh, Irena Žugaj, Nina Gostenčnik, Leopold Mikec Avberšek, Boštjan Zajšek, Mojca Horvat, Edvard Harb in Srečko Starčevič.

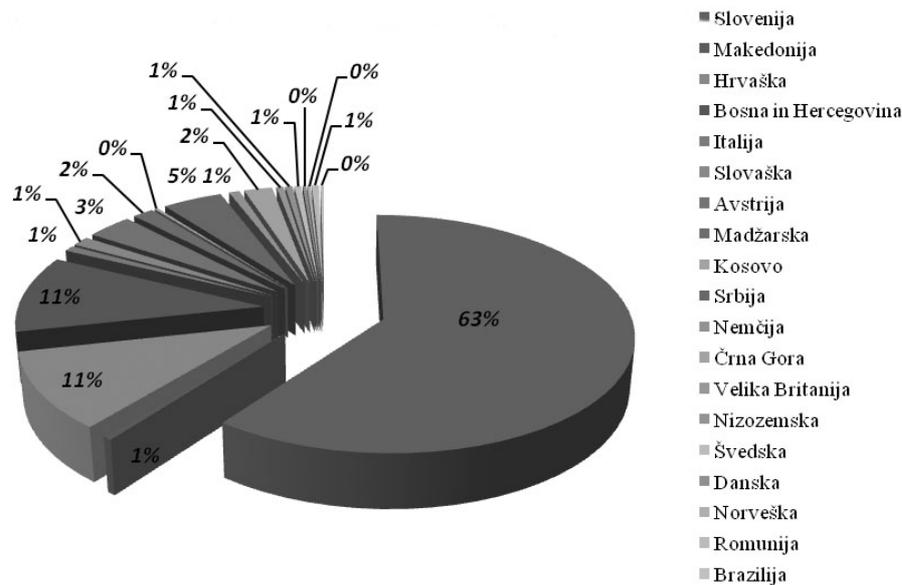
Kot se za takšno obletnico tudi spodobi, je bila ob tej priložnosti pripravljena tudi razstava, na kateri je bil prikazan kratek historični pregled posvetovanja v sliki in besedi.

Zaključek

Skupno število predstavljenih prispevkov na posvetovanjih v letih 2002–2009 je tako 368, predstavilo pa jih je 439 avtorjev iz devetnajstih držav. Od teh jih je bilo 177 iz tujine, preostali pa iz Slovenije. Prvič po letu 2005 se je zgodilo, da je število tujih predavateljev presežilo število domačih.

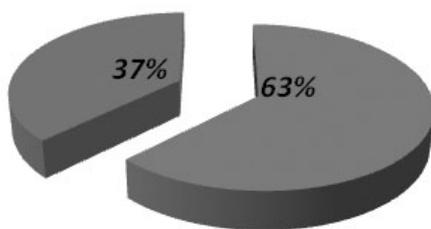
Število prispevkov, avtorjev in predavateljev med leti 2002–2009

Struktura predavateljev med leti 2002–2009 po posamezni državi

Tuji predavatelji, ki so se udeleževali posvetovanja v letih 2002–2009, so bili iz Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Makedonije, Italije, Slovaške, Avstrije, Madžarske, Kosova, Srbije, Nemčije, Črne gore, Velike Britanije, Nizozemske, Švedske, Danske in Norveške, Romunije in Brazilije. Največ jih je v letih 2002–2009 prišlo iz Hrvaške (48) in Bosne in Hercegovine (47), po številu pa so jim sledili predavatelji iz Srbije (27) in Avstrije (16).

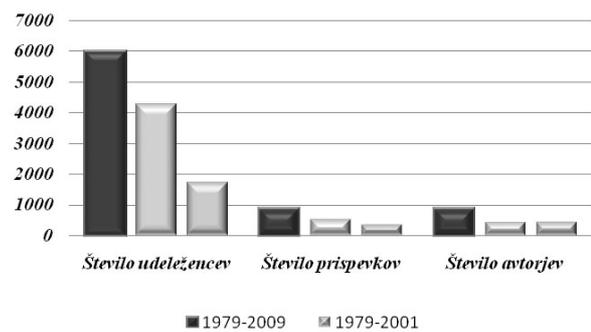
Če pogledamo v odstotkih, je bil delež slovenskih predavateljev v primerjavi z deležem tujih še vedno izjemno visok, saj je znašal 63% vseh predavateljev.

■ Domači predavatelji ■ Tuji predavatelji

Razmerje med domačimi in tujimi predavatelji med leti 2002–2009

Tako je v letih 1979–2009 na posvetovanja Arhivi – Sodobni arhivi – Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, ki jih je organiziral Pokrajinski arhiv Maribor, prišlo 5978 udeležencev, 932 avtorjev pa je predstavilo skupaj 878 prispevkov.

Število udeležencev, prispevkov in avtorjev 1979–2009

Posvetovanja so zastavljena interdisciplinarno, saj na njih sodelujejo strokovnjaki z različnih področij. Ob že omenjenih strokovnjakih za arhivistiko in dokumentalistiko, so med predavatelji na posvetovanjih tudi strokovnjaki za pravo, bibliotekarstvo, muzeologijo in informatiko. Na posvetovanjih pa se lahko udeleženci seznanijo tudi z najnovejšimi dosežki pri hrambi dokumentarnega in arhivskega gradiva, ki jih predstavljajo ponudniki opreme in storitev.

Posvetovanja so že od začetka mednarodna, saj so na njih sodelovali arhivisti z območja nekdanje Jugoslavije (to sodelovanje tudi po letu 1991 ni zamrlo), pa tudi že takrat iz sosednjih evropskih držav. Redni udeleženci in predavatelji so tudi strokovnjaki iz držav Evropske unije, znanje in izkušnje pa so in še predstavljajo tudi strokovnjaki iz nekaterih drugih držav, kot so Norveška, Izrael, Kanada in Brazilija.

V letih 1979–2009 izvedena posvetovanja in dopolnilna izobraževanja iz arhivistike, dokumentalistike in informatike v Radencih pomenijo dragoceno pridobitev za slovensko arhivsko javnost, in to ne samo za izmenjavo številnih teoretičnih mednarodnih izkušenj arhivske teorije, ampak predvsem zaradi bogatih izkušenj arhivske prakse, ki so jih predavatelji posredovali v vseh preteklih letih.

Veliko prispevkov, ki so bili v vseh teh letih pripravljene za posvetovanja, in številna udeležba kažeta to, da je posvetovanje v Radencih postalo možnost za predstavljanje pogledov na arhivske strokovno-tehnične probleme in tudi prostor za diskusije o posameznih problemih ter možnost za pridobivanje novih znanj arhivske teorije in prakse.

Poseben pomen pa jim dajejo njihova mednarodna in interdisciplinarna narava, obsežen zbornik, krepitev stikov s tistimi, ki delajo z dokumentarnim gradivom v upravi in gospodarstvu, širitev znanja in usposobljenosti arhivistov, vključevanje vizije v arhivsko stroko ter neizmeren trud za večjo prepoznavnost arhivske stroke.

Seznam članov uredniškega odbora publikacije 1979-2009

Uredniki:

dr. Peter Pavel Klasinc, glavni in odgovorni urednik 1979–2001

dr. Slavica Tovšak, glavna urednica 2002–

Člani uredniškega odbora:

B. Batič, 1979–1980, 1982

Ivo Kosi, 1979–1981, 1984–1990

Marjetka Legat, 1981–1994

Ludvik Jerčič, 1981

Ivo Marovt, 1981–1982

Valter Žižek, 1982–1991

dr. Jože Mlinarič, 1982–1983

dr. Slavica Tovšak, 1984–1986, 1991–1992, 1998–2000

Ratomir Mladenovič, 1984–1989

Antoša Leskovec, 1984–1993

Kristina Šamperl Purg, 1985

Ivanka Zajc Cizelj, 1986–1987

dr. Miroslav Novak, 1987–

Darinka Drnovšek, 1988–1990

Rado Vodenik, 1990

mag. Zdenka Semlič Rajh, 1991–

Milan Krajnc, 1993

Gernot Fournier, 1994, 1996–1997, 2001

Marjan Gerdej, 1995–2001

Irena Žugaj, 1995–2001

Metka Bakan, 1996

dr. Elisabeth Schöggel Ernst, 2001

Leopold Mikec Avberšek, 2002–

Nina Gostenčnik, 2007–

Člani organizacijskega odbora posvetovanja: Predsednica: dr. Slavica Tovšak, člani: dr. Miroslav Novak, mag. Zdenka Semlič Rajh, Nina Gostenčnik, Leopold Mikec Avberšek in Irena Žugaj

Viri in literatura

Viri

Pokrajinski arhiv Maribo, Gradivo posvetovanj.
Arhivi.

Sodobni arhivi.

Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja.

Literatura

Arhivi '79 [tudij] I. posvetovanje = I. savjetovanje Maribor. Maribor: Organizacijski odbor posvetovanja, [Ljubljana] (Arhivsko društvo Slovenije), [1979].

Duchéin, Michel: The archivist and the evolution of modern technology. *Sodobni arhivi* (1998), št. 20, str. 20–30.

Horvat, Mojca: Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, Pokrajinski arhiv Maribor 2003, 370 strani. *Arhivi* 26 (2003), št. 2, str. 404–406.

Legat, Marjetka: "Sodobni arhivi" 1987–1998. *Sodobni arhivi* (1998), št. 20, str. 43–58.

Leskovec, Antoša: "Arhivi" – "Sodobni arhivi" 1979–1986. *Sodobni arhivi* (1998), št. 20, str. 31–42.

Mikec Avberšek, Leopold: Bibliografija člankov Arhivi – Sodobni arhivi 1979–1998. *Sodobni arhivi* (1998), št. 20, str. 417–486.

Mikec Avberšek, Leopold: Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. *Arhivi* XXV (2002), št. 2, str. 166–169.

Mikec Avberšek, Leopold: Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, Pokrajinski arhiv Maribor 2004, 423 strani. *Arhivi* 27 (2004), št. 2, str. 369–373.

Mikec Avberšek, Leopold: Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, Pokrajinski arhiv Maribor, 2006, 438 strani. *Arhivi* 29 (2006), št. 1, str. 185–190.

Mikec Avberšek, Leopold: Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, Pokrajinski arhiv Maribor 2007, 475 strani. *Arhivi* 30 (2007), št. 1, str. 168–173.

Mikec Avberšek, Leopold: Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, Pokrajinski arhiv Maribor, Maribor 2008, 483 strani. *Arhivi* 31 (2008), št. 1, str. 153–159.

Tovšak, Slavica: Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, Radenci, 6.–8. april 2005. *Arhivi* 28 (2005), št. 1, str. 87–89.

Zusammenfassung

ARCHIVE– MODERNE ARCHIVE – TECHNISCHE- UND FACHPROBLEME DES KLASSISCHEN UND ELEKTRONISCHEN ARCHIVIERENS 1979–2009

Im Jahre 1979 entschlossen sich das Regional Archiv Maribor, das Archivverband Sloweniens und Firma Primat eine Tagung zu organisieren, die der technischen Problematik bei der Archivarbeit gewidmet war. Da diese erste Tagung einen unglaublichen Erfolg hatte, entschlossen sich die Organisatoren, die Tagung fortzusetzen. Zwischen den Jahren 1979 und 1982 war die Tagung unter den Namen Arhivi bekannt und im Jahre 1983 wurde der Name in Sodobni Arhivi verändert. Unter diesen Namen läuft die Tagung bis 2001 ab. Wegen großen Gesellschaftlichen Veränderungen anfangs des 21. Jahrhunderts änderte sich auch der Name der Tagung. Ab 2001 trägt sie den Namen Tagung über die Technischen- und Fachprobleme des Klassischen und Elektronischen Archivierens.

Die Themen der Tagung sind sehr breit und Umfassen die aktuelle Problematik der Archivarbeit in der Theorie und Praxis. Das Konzept der Tagung ist interdisziplinär und es werden neben Archivare auch Dokumentalisten, Bibliothekare, Museologen und Informatiker zur Konferenz eingeladen. Die Teilnehmer kommen nicht nur aus Slowenien und benachbarten Ländern, sondern auch aus EU Ländern und anderen Staaten wie z.B. Israel, Brasilien und Vereinigten Staaten. Zwischen den Jahren 1979 und 2009 haben 5978 Teilnehmer an der Tagung teil genommen. Es waren 932 Autoren anwesend, die 878 Beiträge vorgestellt haben.

Die Konferenz gibt eine Möglichkeit zum Austausch von professionellen Erfahrungen zwischen verschiedenen Experten. Anlässlich des 30 jährigen Jubiläums der Tagung wurde das Regionalarchiv Maribor von dem Verband der Slowenischen Archivare für seine Leistungen in der Vorbildung der Archivare ausgezeichnet.